

Troms
Storfjord

Emne nr. 28.

J u l e n i s s e n .

.....

Julenissen hat vært kjent her fra de eldste tider, og helst i forbindelse med julen og julegavene til barna. I gamle dager kom gjerne julenissen kjørende med hest og ringlende bjeller og hadde da sekken godt fylt med pakker og gaver til barna. Nissen holdt ofte et lengere foredrag til barna om at de hadde vært snille mot far og mor i året som var gått siden forrige jul, og fikk derfor en gave.

Gavene eller pakkene innholdt da helst småe leksaker til de mindre, men kunne også være nyttegjenstander til de større samt godter av forskjellig slag. Julenissen var alltid med maske, så han kunne ikke ta til seg av julematen så lenge masken var på, og han måtte ikke røpe seg for barna hvem han var. Først når alle gaver var utdelt, kunne han blande seg med de andre julegjester så barna ikke enset overgangen.

Som julenisse optrådte da gjerne en av husets egne, men var det en større tilstelning med flere familjer sammen, var det en av de mest ukjente som var nisse. For nissekledningen var så god at selv de voksne ikke kunne kjenne vedkommende i nissedrakten. Denne bestod av maske, rød topplue og helst en rød kufte, og på føtterne hadde nissen komager, (samisk). Maskene ble oftest gjort av nissen selv, og kunne variere meget fra år til år. I den senere tid kjøpes maskene ferdig.

Når det skulle gåes julebukk, var det helst flere julenisser som gikk sammen fra gård til gård, og disse var da av de sterkeste ungdommer som var i bygda. For det gjalt for dem som fikk besøk av julebykkene å klare å avsløre hvem det var, og da kunne det ofte bli den vildeste krig mellom julebykkene og dem de gjestet, til stor moro for hele familien. Julebykkene hadde ikke med å dele ut gaver, og hadde ellers intet med julenissen å gjøre.

At julegaver kom på en mystisk måte til gårdene, slik som fortalt fra Heskestad, kjenner en ikke til her.

Besvart den 13. januar 1951.

Fr. Olsborg
Fr. Olsborg.

5320

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING